



Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Hamar, 23.03.2015

Deres ref: 14/6199
Vår ref: Sak. nr. 14/12325 - 3
Saksbeh. Ingrid Juul Andersen Tlf. 91 19 75 16

Svar - Høringsbrev NOU 2014:14 Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg

Fylkesrådet i Hedmark har i møte 22.03.2015, sak 55/15, avgitt høringsuttalelse til NOU 2014:14. Vedlagt følger saksframlegg og protokoll fra behandling.

Med vennlig hilsen

Kjell G. Melby
ass. fylkessjef for
videregående opplæring

Ingrid Juul Andersen
spesialrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Fylkesdirektøren

BESØK: Parkgata 64, Hamar POST: Pb. 4404, Bedriftssenteret, 2325 HAMAR
TELEFON: 62 54 40 00 E-POST: postmottak@hedmark.org ORG.NR: 942 116 217

www.hedmark.org



HEDMARK
FYLKESKOMMUNE

Saknr. 14/12325-2

Saksbehandler:
Ingrid Juul Andersen

Høringssvar fra Hedmark fylkeskommune NOU 2014:14 Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg

Innstilling til vedtak:

Fylkesrådet vedtar vedlagte høringsuttalelse på NOU 2014:14, Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg.

Hamar, 18.02.2015

Per-Gunnar Sveen
fylkesrådsleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksutredning

Høringssvar fra Hedmark fylkeskommune

NOU 2014:14 Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg

Hjemmel/referanse for saken

Fylkesrådets vedtakskompetanse er hjemlet i FT-sak 95/11.

Sammendrag

NOU 2014: 14 «Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg» legger fram til sammen 49 tiltak for å styrke skoleslagets status i det norske utdanningssystemet. Hedmark fylkeskommune er invitert som høringsinstans. På tross av flere reformer synes yrkesfagutdanningene å tape terreng sammenlignet med allmennfaglig utdanning i videregående skole. Tilsvarende taper de yrkesrettede høyere utdanningene terreng i forhold til akademisk-teoretisk innrettede høyere utdanninger. I dette landskapet er fagskolene ofte små enheter spredt rundt i landets 19 fylker. Fylkesrådet mener at fagskoletilbud som bygger på videregående utdanninger kan gi muligheter for den enkelte ungdom eller voksne som velger yrkesutdanning, og at skoleslaget er viktig for å løse samfunnets behov for kompetanse. Fylkesrådet støtter derfor en rekke av utvalgets foreslåtte tiltak, men er uenig i enkelte endringsforslag, herunder overføring av eierskap til staten som bør avvente til regionreformen er avklart.

Videre mener fylkesrådet at utvalget ikke går langt nok i å tilrettelegge for sømløse overganger i opplæringssektoren på nivået over videregående opplæring. Dette kan forbedres ved at fagskoleutdanninger gir uttelling i studiepoeng, slik som i høgskole- og universitetssektoren.

Innledning og bakgrunn

Regjeringen Stoltenberg II oppnevnte i august 2013 et fagskoleutvalg, som ble videreført av Regjeringen Solberg, med utvidet medlemstall og presisering om statlig finansiering. Utvalget skulle kartlegge fagskolens status, kvalitet, koblingen til arbeidslivets kompetansebehov og samspillet med høyere utdanning. Fagskoleutvalget under ledelse av professor Jan Grund leverte sin innstilling til kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen 15.12.2014. NOU-en er på høring med frist 25.03.2015 og skal følges opp med en stortingsmelding.

Fagskoleutdanning er yrkesrettede videreutdanninger på tertiærnivå som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Omfang på utdanningene er minimum et halvt studieår og maksimum to studieår. Overordnede mål er at godkjente fagskoleutdanninger skal gi studentene kvalitetssikrede, fleksible og arbeidsmarkedsrettede utdanningstilbud som er tilpasset ny teknologi, nye trender og krav i yrkeslivet.

Fagskoleutdanning har lang tradisjon i det norske utdanningssystem, og de første tekniske skoler ble etablert på slutten av attenhundretallet. Posisjon, form og innhold har i mange sammenhenger vært på den politiske dagsorden. Fra nyere tid vises det innføring av Reform 94 hvor det ble bestemt at teknisk fagskole skulle være 2-årig og bygge på yrkesutdanningen. Som del av forvaltningsreformen overtok fylkeskommunene drifts- og finansieringsansvaret for fagskoler i 2010 jf. fagskolelovens § 1a:

«Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder.»

Finansiering for tekniske fagskoler beregnes ut fra studenttallet to år tilbake. Det er en rammestyrte finansiering. Det innebærer at økt studenttall medfører redusert tilskudd pr student. Tilskudd til helsefag skjer som egen ordning fra Helsedirektoratet som et virkemiddel for realiseringen av «Omsorgsplan 2015». Fylkeskommunene forvalter tilskuddet, mens fagskoletilbudet gis av private tilbydere, studieorganisasjoner eller fylkeskommunal fagskole. Øvrige private fagskoletilbud finansieres i all hovedsak gjennom studentbetaling.

Kunnskapsdepartementet opprettet i 2010 Nasjonalt fagskoleråd (rådgivende organ), og arbeid ble satt i gang med tilstandsrapport og statistikk. Egen studentorganisasjon ble opprettet i 2012. Departementet ga egen forskrift i 2013, der bl.a. fagskolepoeng ble innført (ikke studiepoeng som i høgskolene). Utdanning innen fagskolesektoren er som andre utdanninger knyttet til Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, som igjen er en videreføring av det europeiske rammeret. I dag finnes 110 fagskoletilbydere (46 offentlige og 64 private). De har tilsammen rundt 16.000 studenter fordelt på ca. 750 utdanningstilbud, og det uteksamineres ca. 5000 fagskolekandidater hvert år. Undersøkelser som er foretatt viser at fagskolestudentene stort sett kommer raskt i jobb, og analyser av NHO-materiale og ved SSB viser behov for fagskoleutdanning.

Saksopplysninger – fakta

Fagskoleutvalget har i NOU 2014 – 14 levert 49 forslag til endringer (s.128-129). Forslag som, etter utvalgets mening, bør følges opp av nasjonale myndigheter, fagskolene selv og arbeidslivet. Utvalget mener at de tre nevnte aktørene må få et sterkere eierskap til fagskolen. Utvalget ser også fagskolen knyttet opp mot Regjeringens varslede «Yrkesfagløft», slik at det kan utvikles attraktive karriereveier. Utvalget skriver på s.127: «Det tilsier at fagskoletilbudet bygges betydelig opp, og utdanningen må få en betydelig og reell plass i det norske utdanningslandskapet.»

Noen av utvalgets forslag gjentas ut fra at flere har ansvar for oppfølging for at Norge kan få en helhetlig fagskolepolitikk. «Et nyutviklet og moderne system for styring, dimensjonering og finansiering for fagskolen er i praksis en helhetlig fagskolepolitikk som sektoren sårt trenger» skriver NOU-utvalget (s.127). Videre understrekes at fagskolesektoren «må, som andre deler av utdanningssystemet, oppfylle tre viktige målsettinger: kvalitet, effektivitet og arbeidsdeling».

Fagskoleutvalget mener at sektoren har et uforløst potensiale og at den har stor betydning for Norges velferd og verdiskaping, men at verken arbeidsliv eller det politiske Norge har klart å håndtere fagskolesektoren som et viktig politisk felt. Ifølge fagskoleutvalget er de største utfordringene:

- Fagskolens plass og status i det norske utdanningssystemet
- Arbeidslivets eierskap til fagskolen og fagskolens rolle i å dekke arbeidslivets kompetansebehov
- Kvalitet i fagskoleutdanningene
- Ansvar og styring av fagskolesektoren
- Fagskolens finansielle rammebetingelser

Innenfor disse definerte områdene har utvalget kommet med en rekke forslag. Blant de mange forslagene kan nevnes at fagskoler, etter fastsatte kriterier, bør gis mulighet til institusjonsakkreditering, slik at fagskolen selv kan opprette utdanninger innenfor gitte økonomiske rammer. Rådgivningstjenesten i grunnskolen, videregående opplæring og regionale karrieresentra må styrke sin kompetanse på fagskoleutdanning for å kunne bidra til bedre rekruttering. Et system for dimensjonering bør utvikles og være et styringsvirkemiddel for staten. Partene i arbeidslivet og foreslåtte nasjonale fagråd må skaffe oversikt over framtidige kompetansebehov, og behov for fagskoleutdanning. Det må utvikles overgangsordninger mellom fagskoler og universitets- og høgskolesektoren. Videre omhandler forslagene bl.a. praksis i utdanningene, vitnemål og gradsbeholdelse, undervisningspersonale, styresammensetning, evaluering av Nasjonalt fagskoleråd, vilkår for og finansiering av private fagskoler.

NIFU rapport 15/2014

Forskningsinstituttet NIFU ble gitt i oppdrag å levere et kunnskapsgrunnlag for utvalget. NIFUs rapport behandlet perioden 2010 – 2012 og var kritisk til fylkeskommunens eierskap og regionale rolle. Rapporten pekte på manglende finansiering som et problem. Fylkeskommunene, ved utdanningsadministrasjonene, fant at NIFU rapporten gir noe skjev informasjon og fagpolitisk utvalg for opplæring ble orientert om synspunktene. Fra fylkeskommunal side kan det pekes på at utviklingen etter ansvarsovertakelsen hovedsakelig har skjedd fra 2012, med større politisk fokus og økende samarbeid fagskolene i mellom. Rapporten har for kort tidsperspektiv

(2010 – 2012) og er slik sett ikke representativ for utvikling av fagskolene de siste årene. Rapporten har få informanter og positiv utvikling underkommuniseres.

Fagskolesamarbeid på Østlandet

Fylkeskommunene på Østlandet driver seks fagskoler: Fagskolen Innlandet (Oppland og Hedmark med samarbeidsavtale med Akershus), Østfold fagskole, Fagskolen Telemark, Fagskolen i Vestfold, Tinius Olsen (Buskerud) og Fagskolen Oslo-Akershus. Fagskolene har i mange år samarbeidet om informasjon, inntak (gjelder alle fylkeskommunale fagskoler) og om utvikling av nye fagskoletilbud. Det siste året har fagskolene ved styreleder og rektor, samarbeidet om prosjekt Yrkeshøgskole. Midler til prosjektet er bevilget fra fylkeskommunene og fagskolene selv.

Flere av eierne /fylkeskommunene på Østlandet har i de siste årene behandlet politiske saker om fagskole, der det bl.a. legges føringer for strategi både med hensyn til organisering og innhold. Innlandsfylkene Hedmark og Oppland etablerte gjennom politiske vedtak i de to fylkeskommunene en felles fagskole i 2011. Likevel finner vi på side 43 i NOU 2014-14 følgende: «*Hedmark og Akershus er de eneste fylkene uten egen fagskole.*» Det virker som om det er lite kjent utover fagskolemiljøene at Hedmark også er eier av Fagskolen Innlandet. Hovedadministrasjonen er i Oppland, og skolen gir desentraliserte fagskoletilbud gjennom Sentrene for voksnes læring i Hedmark på samme måte som gjennom OPUS i Oppland. Likevel knyttes Fagskolen Innlandet kun til Oppland fylkeskommune i offentlige dokumenter.

Akershus, som heller ikke hadde en egen fagskole, har hatt en avtale med Fagskolen Innlandet om fagskoletilbud for innbyggerne i fylket. I Akershus er omfanget av tilbud mangedoblet etter forvaltningsreformen, ved at politikerne har finansiert vekst via fylkeskommunale midler etter prioriteringer i økonomiplanen. Det er etablert nye tilbud innen landbruk og logistikk. I dag har Akershus fylkeskommune etablert et samarbeid med Oslo om drift av en felles fagskole.

Alle de fylkeskommunale fagskolene på Østlandet har i flere år hatt felles nettside for informasjon. Det er også samarbeid mellom alle landets fylkeskommuner om inntak og fagplaner.

Vurderinger

Framtidig hensiktsmessig forvaltning av fagskolene

Det vil være særlig relevant for fylkeskommunen å gi hørings svar på forslag om overføring av fagskolene til staten og til endringer i finansieringsordningene, samt områder som har betydning for fylkeskommunens oppgaver og økonomi. I tillegg ønsker fylkeskommunen også å kommentere en rekke andre tiltak som kanskje vil ha større betydning for fagskolenes utvikling og attraktivitet i tida som kommer. Det er ikke tatt stilling til punkter som kun vedrører private fagskoletilbud, eller punkter som allerede er oppfylt.

Fylkesrådet følger Kunnskapsdepartementets føring om at høringsuttalelsene presenteres i utvalgets samlede liste over tiltak slik de framkommer i NOU' ens kapittel 11.10;

Staten bør:	Hedmark fylkeskommune mener:
– gi akkrediterte fagskoler myndighet til å fastsette nærmere bestemmelser om opptaksgrunnlag, herunder krav til generell studiekompetanse eller fag-/svennebrev i tillegg til realkompetansevurderinger. Fagskoler med godkjente utdanningstilbud bør forholde seg til gjeldende opptaksregler.	Dette støttes. De offentlige fagskolene samarbeider godt, og har allerede felles opptakskontor, og forholder seg lojalt til dette. Ved å gi fagskolene akkreditering, må fullmakter til å fastsette opptaksgrunnlag følge med.
– utarbeide en nasjonal opptaksforskrift for	Støttes, fagskolesektoren er svært variert.

fagskoler.	
– foreta en gjennomgang av fagskoleloven og studentsamskipnadsloven for å styrke studentenes rettigheter, herunder vurdere å innføre rett og plikt til medlemskap for fagskoler i studentsamskipnader.	Fagskolestudentenes rettigheter må oppgraderes til å være på linje med rettighetene til andre studenter på tertiært nivå. Dette er tidligere tatt opp med departementet av Rådet for fylkeskommunale fagskoler.
– skjerpe kontroll og tilsyn med uh-institusjonene og fagskolenes praktisering av det nasjonale opptaksreglementet.	Fagskolestudenter med en bachelorgrad fra utlandet må få full uttelling for denne i Norge.
– sørge for at rådgivningstjenesten i grunnskolen og videregående opplæring og de regionale karrieresentrene styrker sin kompetanse på fagskoleutdanning for å bidra til synlighet og rekruttering til fagskolen.	Forslaget støttes. Kjennskap til fagskolesektoren er ofte dårlig og mangelfull i rådgivertjenesten. Styrking må skje i samarbeid mellom skoleeiere, evt. gjennom de nasjonale organene som Staten har opprettet (nasjonalt fagskoleråd og nasjonal enhet for karriereveiledning, begge med sekretariat i VOX), der fylkeskommunale fagskolerepresentanter / fylkeskommunene deltar.
– innføre tilleggspoeng for minimum ett års fagskoleutdanning.	Dette vil kunne løses ved at fagskolestudentene får studiepoeng.
– vurdere endringer i lov og forskrift for å beskytte grader for fagskolekandidatene, herunder vurdere om to års fagskoleutdanning skal gi graden <i>fagskolekandidat</i> .	Beskyttede grader støttes, men forslaget graden fagskolekandidat støttes ikke , da det virker som om man ikke er ferdige utdannet. Det bør finnes bedre og mer dekkende begrep som tilsvarer det engelske Vocational Diploma. Flere fagskoler benytter betegnelsen Fagskoleingeniør for toårig teknisk fagskoleutdanning, men de ettårige helsefagutdanningene har ingen felles tittel. (Noen bruker «fagskolespesialist».)
– bevilge midler til samarbeidsprosjekter for utvikling av overgangsordninger mellom fagskoler og uh-institusjoner.	«Sømløse overganger» mellom utdanningstilbud etter vgo må innføres. Dette er nødvendig for å få et helhetlig utdanningssystem og kan bidra sterkt til at fagskolen blir den attraktive karriereveien som utvalget ser for seg. En felles poengbetegnelse på all tertiær utdanning vil kunne skape en mer helhetlig sektor. I dag bruker uh-sektoren studiepoeng som omfangsbetegnelse, mens det i 2013 ble innført betegnelsen fagskolepoeng i fagskolene. Å innføre studiepoeng også i fagskolen, vil ivareta Stortingets intensjoner om å gjøre det enklere å få til sømløse overganger mellom institusjoner på tertiærnivået, samtidig som det vil øke anseelsen og attraktiviteten til fagskoleutdanningen overfor arbeidslivet. Hedmark fylkeskommune støtter dette forslaget og mener at Yrkeshøgskolen Øst kan utvikles til et slikt prosjekt.
– vurdere om opptak til fagskoler bør legges inn under Felles studieadministrativt tjenestесenter eller andre relevante instanser.	Dagens ordning med felles opptakskontor for de offentlige fagskolene har fungert godt. Det utelukker ikke at opptak til fagskoleutdanning kan organiseres like bra gjennom en annen studieadministrativ tjeneste.

– ta initiativ til endringer i fagskoleloven slik at fagskolen utsteder <i>vitnemål</i> om fullført utdanning.	Det bør lovfestes at fagskolestudenter får vitnemål etter fullført og bestått fagskoleutdanning.
– sørge for at fagskolene har tilstrekkelige rammebetingelser til å kunne tilby fleksible utdanningstilbud, herunder nettbasert utdanning.	Fagskolesektoren er underfinansiert, særlig gjelder dette helsefagene. Dagens ordning med rammebevilgning fører til at satsene pr. student går ned ved økt aktivitet. Fagskolene er arbeidslivets utdanning, og mange ønsker å ta utdanning ved siden av jobb.
– øke sin innsats for å synliggjøre fagskolen som en attraktiv karrierevei.	Fagskolene må synliggjøres i mye større grad enn i dag. Det bør settes inn større tiltak eller kampanjer for å sette fagskole på kartet som attraktiv karrierevei, og som folkeopplysning for allmennheten.
– igangsette en prosess med det formål å overføre eierskapet av de offentlige fagskolene fra fylkeskommunene til staten. Fagskolene bør organiseres som statlige forvaltningsorganer med særskilte fullmakter.	Forslaget støttes ikke. Hedmark fylkeskommune anser at fylkeskommunene, gjennom lokal og regional forankring, kan fange opp bransjer og kommuners kompetansebehov arbeidskraft ved å benytte etablerte samarbeidsstrukturer og nettverk. Fagskolene og deres styrer har også direkte kontakt med næringsliv/ arbeidsliv, studentene kommer derfra og skal tilbake til arbeidsplasser lokalt eller regionalt. Denne kunnskapen om lokalt arbeidsliv er en styrke for en fylkeskommunal fagskole og en utfordring for en statlig eid fagskole. Denne kunnskapen om lokalt og regionalt arbeidsliv i gjør at skoleslaget fortsatt bør ligge til det fylkeskommunale forvaltningsnivået. Fylkeskommunene har gjennom fagopplæringen et inngående samarbeid med lokalt næringsliv blant annet om lærlingeordningen. Det er det samme næringsliv som benytter fagskoletilbudet. Det er derfor nærliggende å videreutvikle dette samarbeide i stedet for at Staten skal bygge opp et tilsvarende nettverk. Statlig overtagelse og sammenslåing av fagskoler har skapt politisk engasjement i Østlandssamarbeidet. Fagpolitisk utvalg for opplæring - kompetanse og verdiskapning i Østlandssamarbeidet har i møte i 19. 1.2015 gitt forslag til innstilling fra fagpolitisk utvalg overfor kontaktutvalget. De fagpolitiske utvalgene i Østlandssamarbeidet skal bidra til å oppnå bredere politisk deltakelse, sterkere involvering i arbeidet og mer kraft i de valgte fokusområdene. Fagpolitisk utvalg i Østlandssamarbeidet foreslår følgende når det gjelder eierskap: <i>Fagpolitisk utvalg advarer mot endringer i eierskapet for offentlige fagskoler nå. Dette bør underkastes en helhetlig vurdering i lys av kommune- og regionreformen som har desentralisering av myndighet som et av sine hovedformål.</i> <i>Næringsutvikling og regional utvikling tilsier imidlertid at ansvaret bør være geografisk spredt og forankret rundt i landet. Fagskolene bør få økte muligheter til å være</i>

	<i>dynamiske for å kunne møte endringer i arbeidslivet. Dette tilsier nærhet til studenter og til arbeidsgivere.</i> Dersom argumentene som ligger til grunn for forslaget om å overføre fagskolene til statlig nivå kun er å finne i NIFU-rapportens konklusjon om at fylkeskommunene ikke har lagt godt nok til rette for skoleslaget, er det å beklage at forskerne bak rapporten trekker sine konklusjoner basert på tall fra før 2012. Det er å håpe at det ligger flere og andre argumenter til grunn. Flertallet studenter ved fagskolene er i arbeid samtidig som de tar utdanningen. De er ofte voksne, etablert med familie, og kan finne det vanskelig å flytte eller pendle langt for å studere. Mange fagskolestudenter er derfor avhengige av at studietilbudet gis desentralisert, i samarbeid med arbeidsplassen eller som kombinasjon av nett- og stedbasert opplæring. Dette er viktige momenter å ta i betraktning når en ønsker å omorganisere skoleslaget. Fagskolestudentene har ofte andre behov enn de studentene vi finner ved høyskoler og universitet. Fagskolene bygger dessuten i stor grad på fag- og yrkesopplæringen på videregående nivå, som fylkeskommunen har hånd om og kjenner godt til i eget område i forhold til trender og dimensjonering. Det må også påpekes at fylkeskommunene som skoleeiere har et utbygd system av støttefunksjoner som skolene nyter godt av. Det gjelder for eksempel HR-tjenester, juridisk bistand, økonomi/ regnskap/ revisjon, byggforvaltning, IT-tjenester, infotjenester og skoleadministrative systemer. Det vises for øvrig til det pågående arbeid med en kommune- og regionreform. Ansvar for offentlige fagskoler må ses i denne sammenheng.
– igangsette en prosess som skal lede til å redusere antallet fagskoler for å skape robuste fagmiljøer og styrke kvaliteten. Tallet på offentlige fagskoler bør anslagsvis reduseres til mellom fem og ni.	Utvalget foreslår at det bygges opp regionale offentlige fagskoler på tvers av fylkesgrensene. Hedmark fylkeskommune støtter dette forslaget. Mange fagskoler og fylkeskommuner på Østlandet har i dag et utstrakt samarbeid på områder der de selv har funnet det hensiktsmessig. Dette gode samarbeidet vil fortsette, enten skoleslaget overføres til staten eller forblir en fylkeskommunal oppgave. Det kan vises til prosjektet «Yrkeshøgskole» der fagskolene i Østlandsfylkene allerede utreder ulike modeller for økt samarbeid. I så måte har de to innlandsfylkene vært forut for utvalgets forslag siden de allerede har etablert én fagskole på tvers av fylkesgrensen, nettopp med begrunnelsen om å skape gode og tunge fagmiljøer. Erfaringen så langt er

	god. En slik organisering krever imidlertid tett oppfølging fra både fagskolen og fylkeskommunen for å imøtekomme de behov arbeidslivet i skolens nedslagsfelt måtte ha. Hedmark fylkeskommune ser at en ytterligere regionalisering av fagskolene kan være hensiktsmessig, men også krevende. Hedmark fylkeskommune følger fagpolitisk utvalg i Østlandssamarbeidet som presiserer at sammenslåinger av fagskoler til større, mer robuste enheter må vurderes av eierne, enten de er offentlige eller private, da det er skoleeier og fagskolens styre som har ansvar for tilbud og kvalitet i fagskolen. Vår egen fagskole støtter dette forslaget og begrunner det med den foreslåtte akkrediteringen av fagskoler. Hedmark fylkeskommune vil ellers vise til pågående arbeid med kommune- og regionreform og mener at forvaltningsansvaret for offentlige fagskoler må ses i sammenheng med den regionreform som Stortinget har bedt om å få utredet. Resultatet av dette arbeidet kan bli styrende for en framtidig fagskolestruktur.
– gjennomføre lov- og regelverksendringer med sikte på å innføre institusjonsakkreditering etter bestemte kriterier for fagskolene. En slik godkjenning skal være en forutsetning for å kunne kalle seg akkreditert fagskole. Akkrediterte fagskoler kan selv opprette utdanninger innenfor de økonomiske rammene myndighetene setter.	Fagskolene spiller en viktig rolle for å skreddersy tilbud nøye tilpasset lokale og regionale behov. Fylkene har lagt inn betydelige ekstra ressurser i tillegg til de statlige finansieringsordningene for å utvikle fagskoletilbudene. De offentlige fagskolene drives i nær dialog med arbeidslivets parter, og fanger slik tidlig opp signaler om endringer i behov og etterspørsel. Det er viktig at fagskolene gis reelle muligheter til raske endringer i eksisterende tilbud, og utvikling av nye, i pakt med hva arbeidslivet trenger. Dette forslaget er knyttet opp mot forslaget om færre og mer robuste fagskoler. Skal fagskolene kunne gis akkreditering, må de kunne ivareta alle krav til å gi en god, fullverdig og oppdatert utdanning. Dette er vanskelig med dagens struktur. I høringsforslaget sies det at NOKUT (Norsk organ for kvalitet i utdanningen) må få en annen rolle enn i dag og i større grad ivareta rådgivning under godkjenningsprosesser. Med større fagskoler vil hver fagskole selv kunne ivareta de funksjoner som NOKUT dekker i dag. Dagens ordning med godkjenning som tilbyder gir for lite handlingsrom for den enkelte skole, da godkjenningen kun er innenfor et smalt fagfelt og ikke for skolen som institusjon (akkreditering). Institusjonsakkreditering etter kriterier for fagskolen støttes. Systemet i dag er alt for tungrodd og hindrer tilbudene i å være dynamiske slik loven forutsetter. Etter en slik ny ordning vil en akkreditert fagskole selv

	kunne opprette utdanninger innen sitt felt etter arbeidslivets behov.
– utforme vilkårene for å oppnå akkreditering slik at også de private fagskolene stimuleres til å utvikle robuste enheter.	
– delegere akkrediteringsmyndigheten til NOKUT.	Støttes.
– stille lovfestede krav om at private fagskoler som søker akkreditering, må være organisert som aksjeselskap, stiftelse eller forening. Tiltaket må koordineres med eventuelle konklusjoner i ekspertgruppen for tilsyn og kontroll med private fagskoler og høyskoler.	Dette støttes.
– stille nasjonale og lovfestede krav til at alle offentlige fagskoler skal ha flertall av ekstern representasjon i styrene og ekstern styreleder. Det bør stilles krav til at de private fagskolene skal ha ekstern representasjon i styrene, men ikke nødvendigvis flertall. Private fagskoler som ønsker å søke offentlig finansiering, må ha eksternt flertall og ekstern styreleder i tråd med reglene for offentlige fagskoler.	Kravet om flertall virker for bastant, det er tvilsomt om eierne kan akseptere en slik ordning- Ansattes og studentenes representanter bør også velges for en bestemt periode.
– stille lovfestede krav om at undervisningspersonell og studenter skal være representert i styrene for både offentlige og private fagskoler.	Dette støttes.
– stille lovfestede krav om at rektor ved alle offentlige fagskoler skal tilsettes av fagskolens styre. Samme bør gjelde for private fagskoler som mottar offentlige midler.	Dette støttes.
– sette ut på oppdrag en ekstern evaluering av Nasjonalt fagskoleråd.	Dette støttes.
– revidere mandat og sammensetning av Nasjonalt fagskoleråd med det mål at rådet kan ta et større ansvar for å sammenstille arbeidslivets behov for fagskolekompetanse, og ellers styrke rådets bidrag til politikkutviklingen på fagskolefeltet.	Støttes. Det er viktig at partene i arbeidslivet har en sentral plass i Nasjonalt fagskoleråd. Samtidig må ikke utvalget bli så stort at det mister handlekraft.
– som et ledd i revisjonen av Nasjonalt fagskoleråds mandat, be rådet opprette nasjonale fagråd som gir råd i forbindelse med dimensjonering av studietilbudet innenfor eget fagfelt, samt gis en koordinerende rolle for kvalitetsutvikling, herunder opptak og utvikling av anbefalte nasjonale studieplaner. Staten bør sikre at rådene ledes av ledende fagpersoner innenfor gitt fagfelt.	Dette støttes. I dagens ordning finnes det et nasjonalt fagråd for tekniske fag (NUTF), et for helse og oppvekstfag (NUFHO) og et for grønn fagskoleutdanning (NUGF). Eierne kan ha stor nytte av nasjonale styringssignaler, særlig innen fagområder av nasjonal betydning. Det bør sikres rullering og god representasjon i disse utvalgene.

	Det er samtidig viktig å ivareta den frie konkurransen fagskolene imellom, da dette vil fremme gode, faglig oppdaterte tilbud.
– stille krav til at alle fagskoler har et tilfredsstillende kvalitetssystem, og gi NOKUT som oppgave å godkjenne at fagskolenes kvalitetssystemer tilfredsstiller kravene samt sjekke at systemene blir brukt.	Støttes. Dette er også dagens ordning.
– stille lovfestet krav om praksis i all fagskoleutdanning under forutsetning av en bred definisjon av praksisbegrepet.	Det kan være vanskelig å stille absolutte krav. En bred definisjon av praksisbegrepet kan være til hjelp.
– spisse kravet til godkjent undervisningspersonell slik at det inneholder fagkompetanse, relevant og oppdatert yrkeserfaring og pedagogisk/ didaktisk kompetanse.	Dette støttes.
– tilby yrkespedagogisk utdanning for undervisningspersonellet ved fagskolene.	Dette støttes. Samtidig stiller dette store krav til at kvaliteten på utdanningen må være slik at den også kan brukes i de andre skoleslagene.
– sette i gang en kartlegging av i hvilken grad virksomheter og bedrifter har strategier og kartlegginger av behov for etter- og videreutdanning.	Dette støttes. Det er viktig med økt fokus på fagskolesektorens betydning for arbeidslivets krav og behov for kompetanse.
– bevilge midler til å styrke kunnskapsgrunnlaget om fagskolen gjennom økt forskningsinnsats.	Dette støttes. Dette kan øke interessen for fagskolen.
– samordne all finansiering av fagskoler under én finansieringsordning for fagskoler som gjøres til et statlig ansvar under Kunnskapsdepartementet.	Dette støttes. Dagens ordning er fragmentert og uoversiktlig. Dersom fagskolene fortsatt skal være fylkeskommunale, må de utvikles til å bli samarbeidsprosjekter mellom flere fylker. En utvikling som må til for å få de robuste fagmiljøene som utvalget ser som vesentlig for å styrke fagskolenes stilling. Antagelig vil store, regionale fagskoler være bedre tjent med statlig finansiering.
– sørge for at en ny finansieringsordning for fagskoler bygger på prinsippet om reell kostnadsdekning for fagskoleutdanning, og foreta en grundig kartlegging av kostnadene knyttet til drift og utvikling av forskjellige typer fagskoleutdanninger.	Dette støttes. Dagens finansiering dekker på langt nær alle kostnadene knyttet til fagskoleutdanningen.
– innføre en finansieringsordning i tråd med utvalgets «Kandidat-studentmodell med utviklingsmidler». Systemet bør bestå av tre hovedelementer: grunnbevilgning, resultatbasert bevilgning og utviklingsmidler. Systemet bør baseres på differensierte kategorier med	Dette støttes. Denne modellen vil både stimulere til økt gjennomføring av utdanningen, samtidig som det er den modellen som gir størst forutsigbarhet, og gir rom for utvikling. Samtidig vil denne ordningen kreve et større administrativt apparat, da det må søkes om utviklingsmidlene. Det understreker også behovet for

tilhørende satser.	større enheter.
– tilføre fagskolesektoren nye friske midler, gjennom en finansieringsordning som gir reell kostnadsdekning, og med friske utviklingsmidler som bør utgjøre om lag 15–20 prosent av budsjetttrammen.	Dette støttes. Dagens finansiering dekker knapt selve driften av undervisningen. Verken administrasjon eller utviklingsmidler inngår i finansieringen i dag. Dette gir fagskolene svært krevende arbeidsforhold og gjør det krevende å følge opp «bestillinger» fra arbeidslivet.
– inkludere institusjonsakkrediterte private fagskoler i offentlig finansiering fra det tidspunkt søknad om finansiering er innvilget.	Dette støttes.
– innføre en egen programkategori for fagskoler i statsbudsjettet.	Dette støttes. På denne måten kan fagskole synliggjøres på en god måte.
– dimensjonere antall studieplasser i sektoren gjennom etablering av en opptaksskema og tildeling av studieplasser på bakgrunn av dokumenterte kompetansebehov og innspill fra Nasjonalt fagskoleråd og de nasjonale fagrådene. Dimensjoneringen bør defineres som et styringsvirkemiddel for staten.	Fylkesrådet mener at forslaget vil komme som en konsekvens av en eventuell statlig overtakelse av ansvaret for fagskolesektoren, og mener derfor at det er vanskelig å ta stilling til forslaget før det foreligger en ny modell. Forslaget, slik det kommer fram, kan sette en begrensning på fagskolenes aktivitet og ønske om å være «tett på» arbeidslivets kompetansebehov, og på fagskolenes utvikling av studier. Det vil derfor være gunstig at både fagskolene selv, og arbeidslivets lokale interessenter har rom for å kunne ha innflytelse på dimensjoneringen. Dette er et foreslått tiltak som forutsetter et godt utviklet system for til enhver tid å kunne avdekke arbeidslivets behov for fagskoleutdanning.
– tildele en andel strategiske, og frie, studieplasser som fagskolene selv kan fordele eller benytte til opprettelse av nye tilbud ved behov og for å opprettholde en dynamikk i fagskoletilbudet.	Fylkesrådet ser dette i sammenheng med punktet over.
Fagskolene bør:	Hedmark fylkeskommune mener:
– øke sin innsats for å synliggjøre fagskolen som en attraktiv karrierevei.	Dette støttes.
– bidra aktivt i en strukturprosess med det formål å bygge mer robuste fagskoler, både faglig og administrativt.	Dette støttes.
– stille kvalifisert fagpersonell til rådighet for deltagelse i de foreslåtte nasjonale fagrådene.	Dette støttes. Her bør det også utarbeides klare regler og rammer for hvordan dette organiseres og honoreres. Viktige forum som dette kan ikke basere seg på dugnadsarbeid.
– utforme et system for hospitering slik at	Dette støttes.

fagskolelærere kan få tilflyt av kompetanse og erfaring med relevant arbeidsliv.	Her ville det vært nyttig med forpliktende partnerskapsavtaler.
– legge til rette for at undervisningspersonell får anledning til å delta på yrkespedagogisk utdanning ved behov.	Dette støttes.
Partene i arbeidslivet, arbeidslivets organisasjoner og avtagende arbeidsliv bør:	Hedmark fylkeskommune mener:
– øke sin innsats for å synliggjøre fagskolen som en attraktiv karrierevei.	Dette støttes. Det er viktig at dette gjøres forpliktende.
– øke sin kunnskap om fagskoleutdanning. Nasjonalt fagskoleråd og de underliggende nasjonale fagrådene bør ha en sentral rolle i informasjonsarbeidet.	Dette støttes.
– bidra til at virksomheter og bedrifter stiller opp som praksisarena for å oppfylle det foreslåtte praksiskravet. Et særlig ansvar bør ligge på arbeidslivets representanter i nasjonalt fagskoleråd.	Dette støttes. Dette bør skje i et utstrakt samarbeid mellom alle impliserte parter.
– på en tydeligere og mer konkret måte kommunisere sine framtidige kompetansebehov til fagskolesektoren. Nasjonalt fagskoleråd og de underliggende nasjonale fagrådene kan være en aktuell arena og bidragsyter i dette arbeidet.	Dette støttes, og er en av hovedforutsetningene for at målsetningene i fagskoleloven skal kunne oppfylles.
– øke sin innsats for å synliggjøre og forankre fagskolene som en attraktiv karrierevei.	Dette støttes. Punktet framkommer to ganger i rapporten.
Universiteter og høyskoler bør:	Hedmark fylkeskommune mener:
– gjøre grundigere vurderinger om innpass av fagskoleutdanning i høyere utdanning basert på de ulike utdanningenes samlede læringsutbytte	Dette støttes. Dette bør fastsettes i nasjonale regler og vil bidra til et helhetlig utdanningssystem.

Konklusjon

Eierskap:

Utvalgets forslag:

- ***Igangsette en prosess med det formål å overføre eierskapet ved de offentlige skolene fra fylkeskommunene til staten. Fagskolene bør organiseres som statlige forvaltningsorganer med særskilte fullmakter.***

Forslaget støttes ikke. Fagpolitisk utvalg i Østlandssamarbeidet advarer mot endringer i eierskapet for offentlige fagskoler nå. Dette bør underkastes en helhetlig vurdering i lys av kommune- og regionreformen som har

desentralisering av myndighet som et av sine hovedformål. Næringsutvikling og regional utvikling tilsier imidlertid at ansvaret bør være geografisk spredt og forankret rundt i landet. Fagskolene bør få økte muligheter til å være dynamiske for å kunne møte endringer i arbeidslivet. Dette tilsier nærhet til studenter og til arbeidsgivere.

Fylkesrådet i Hedmark fylkeskommune støtter fagpolitisk utvalg i Østlandssamarbeidet sine synspunkter og mener at eierskapet for offentlige fagskoler må ses i sammenheng med den kommende kommune- og regionreformen. Inntil det foreligger en konklusjon fra regjeringen på disse vesentlige utfordringene, bør fagskolene ligge til det fylkeskommunale forvaltningsnivået.

Finansiering:

Utvalgets forslag:

- ***Samordne all finansiering av fagskoler under én finansieringsordning for fagskoler som gjøres til et statlig ansvar under Kunnskapsdepartementet.***
- ***Sørge for at en ny finansieringsordning for fagskoler bygger på prinsippet om reell kostnadsdekning for fagskoleutdanning, og foreta en grundig kartlegging av kostnadene knyttet til drift og utvikling av forskjellige typer fagskoleutdanninger.***
- ***Innføre en finansieringsmodell som består av tre hovedelementer: grunnbevilgning, resultatbasert bevilgning og utviklingsmidler. Systemet bør baseres på differensierte kategorier med tilhørende satser.***
- ***Tilføre fagskolesektoren nye friske midler, gjennom en finansieringsordning som gir reell kostnadsdekning, og med friske utviklingsmidler som bør utgjøre om lag 15-20 prosent av budsjetttrammen.***
- ***Innføre en egen programkategori for fagskoler i statsbudsjettet***

Utvalgets ulike forslag til finansieringsordninger for fagskolene støttes av fylkesrådet.

Fylkesrådet ser betydningen av å opprette nasjonale fagråd. De vil kunne bistå fylkeskommuner og fagskoler med dimensjoneringen av studieplasser i forhold til behovene for fagskoleutdanning på de ulike fagområdene i arbeidslivet.

Fylkesrådet støtter institusjonsakkreditering for fagskolen. Systemet i dag er alt for tungrodd og hindrer tilbudene i å være dynamiske slik loven forutsetter.

Fylkesrådet støtter ikke tittelen Fagskolekandidat, da det høres ut som om studenten ikke har avsluttet studiene. Det må arbeides for å finne en bedre tittel.

Fylkesrådet deler utvalgets syn på nødvendigheten av å redusere antall fagskoler for å styrke de faglige miljøene. Det vil også bidra til å gjøre skolene mer robuste i forhold til de variablene de må forholde seg til, og hvor den viktigste variabelen er næringslivets behov for kompetanse. Hvordan det nye kartet over fagskolene skal tegnes, bør avventes til en ser resultatet av den kommende kommune- og regionreformen.

Saksprotokoll

Utvalg: Fylkesrådet
Møtedato: 23.03.2015
Sak: 55/15

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 14/12325

Tittel: Saksprotokoll - Høringssvar fra Hedmark fylkeskommune NOU 2014:14
Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg

Behandling:

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Fylkesrådet vedtar vedlagte høringsuttalelse på NOU 2014:14, Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.